

Financiële consequenties externe inhuur:

Kostensoort: nvt
Bedrag: € 0,00

Financiële consequenties opdracht/uitbesteding:

Kostensoort: nvt
Bedrag: € 0,00

Gedeputeerde
belast met
behandeling: mevr. Drs. A. Pijpelink

Vergadering PS: 25 september 2020
Nr:
Agenda nr:
Vergadering GS: 30 juni 2020
Nr: 20020429

Onderwerp: Onderzoeksfunctie Zeeland

VOORSTEL

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

KWINK|PROOF is gevraagd de mogelijkheden van een provinciaal datacenter te verkennen, dit naar aanleiding van het rapport Berenschot. Op basis van deze verkenning adviseert KWINK|PROOF een intensievere samenwerking op thema's vanuit reeds bestaande netwerken in een nog te vormen Zeeuwse data alliantie. Voor wat betreft het Planbureau ziet KWINK|PROOF meerwaarde deze binnen de te vormen Zeeuwse data alliantie aan te laten sluiten bij de kennis en werkwijze van een kennisinstelling / kennisorganisatie in Zeeland.

Aanleiding

Het verschijnen van de Staat van Zeeland 2017 vormde aanleiding een eerdere toezegging over de eigen kennis- en informatiehuishouding bij de Provincie in een bredere Zeeuwse context te bezien en Berenschot advies te laten uitbrengen over de toekomstige positionering van de onderzoeksfunctie in onze provincie, zoals deze naast ZB (het Planbureau), bij onderwijs- en onderzoeksorganisaties, gemeenten en Provincie in Zeeland is belegd.

Het rapport over de toekomstige positionering van de onderzoeksfunctie is door Berenschot op 2 november 2018 opgeleverd. Berenschot heeft met verschillende partijen binnen (en buiten) de provincie gesproken en voor Zeeland verschillende opties onderzocht:

1. Doorstart Planbureau;
2. **Provinciaal datacenter;**
3. Planbureau opheffen;
4. Continueren huidige situatie.

Berenschot concludeert dat op basis van de verschillende ontwerpcriteria (zoals onder meer professionaliteit, Zeeuwse inbedding, breed eigenaarschap, nationale en internationale samenwerking, governance) samenwerking van verschillende lokale partijen in een provinciaal datacenter (optie 2) met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de beste perspectieven biedt voor Zeeland om een toekomstbestendige onderzoeksinfrastructuur voor de ontwikkeling en monitoring van beleid op te zetten en in stand te houden.

De keuze in het rapport voor optie 2 sluit aan bij de nieuwe landelijke ontwikkeling, die een aantal jaren geleden nog niet bestond, namelijk dat het CBS met gemeenten zgn. Urban Data Centers (UDC's) opzet. Inmiddels zijn er 11 UDC's in Nederland. Recentelijk zijn ook in Limburg en Noord-Brabant provinciale datacenter opgestart. Deze (provinciale) datacenters zijn net als

de UDC's geen nevenvestigingen van het CBS, maar samenwerkingsverbanden die lokale/regionale partijen met het CBS zijn aangegaan, met een eigen unieke lokale/regionale inbedding. Er bestaat dan ook geen blauwdruk. In uw vergadering van 1 februari 2019 heeft u ingestemd met deze voorkeursoptie en besloten daartoe een verkenners/kwartiermaker aan te laten stellen, die deze optie 2 verder gaat uitwerken en deze uitwerking ter besluitvorming als 'go/no-go-moment' aan u voor te laten leggen. In mei 2019 is KWINK|PROOF opdracht gegeven optie 2 te verkennen. Het betreft twee deelopdrachten:

1. Het verkennen van de mogelijkheden voor de vormgeving van een samenwerking op het gebied van kennis, informatie, data (provinciaal datacentrum);
2. Het adviseren over de positie van het Planbureau in een toekomstige samenwerking.

Tijdens de GS-informatiebijeenkomst van 29 november 2019 is vooruitlopend op het opleveren van de eindrapportage door KWINK|PROOF een toelichting gegeven op een te vormen Zeeuwse data alliantie én de (her)positionering van het Planbureau, dat nu (nog) onderdeel uitmaakt van ZB.

Eerste deelopdracht

In de eindrapportage van 13 december 2019 constateert KWINK |PROOF, dat in Zeeland al veel wordt samengewerkt op verschillende opgaven waarbij werken met data belangrijk is voor toekomstvastheid. Bij sommige netwerken wordt dan ook reeds samengewerkt op verzamelen, samenvoegen, analyseren en interpreteren van data, maar rondom veel opgaven zijn aanvullende behoeften. Daar komt bij dat veel organisaties zelfstandig niet de capaciteit hebben te voorzien in hun data-behoefte.

Hiervoor adviseert KWINK een intensievere samenwerking op thema's vanuit reeds bestaande netwerken in een zgn. data alliantie. Hierbij kan gedacht worden aan onderwerpen als bijvoorbeeld Arbeidsmarkt, Vrijtijdseconomie, Sociaal domein en Infrastructuur & Water. Voorgesteld wordt hier op een beperkte schaal mee van start te gaan, een zgn. 'minimumcoalitie'. Deze 'minimumcoalitie' bestaat uit belangrijke stakeholders, die ook de belangrijkste organisatietypen vertegenwoordigen: overheid (of samenwerkingsorganisaties van overheden), onderwijs (kennisinstellingen) en ondernemers (bedrijfsleven / maatschappelijke organisaties). Deze Zeeuwse data alliantie wordt in het rapport verder beschreven en uitgewerkt.

KWINK|PROOF stelt dat deze netwerksamenwerking voor Zeeland een grote toegevoegde waarde heeft, omdat het belang van data voor beleid in de toekomst toeneemt en zal blijven toenemen. Datagericht werken is een landelijke maatschappelijke trend, die organisaties in staat stelt veel effectiever en efficiënter maatschappelijke opgaven aan te gaan. Als Provincie kunnen we hier een bijdrage aan leveren.

Tweede deelopdracht

De onderzoeks- en kennisopdrachten van de Provincie die in de huidige situatie door het Planbureau worden uitgevoerd, al dan niet samen met anderen, blijven onverminderd van belang voor de behoefte aan kennis, informatie en data van de verschillende partijen, aldus KWINK|PROOF. KWINK|PROOF adviseert voor de meerwaarde van het Planbureau binnen de te vormen Zeeuwse data alliantie een optimaliseringsslag te maken door de deskundigheid van het Planbureau te combineren en aan te laten sluiten bij de kennis en werkwijze van een kennisinstelling / kennisorganisatie in Zeeland. Dit laatste kan zowel door een duurzame integratie in een bestaande organisatie (optie 3) of op basis van detachering (optie 4). De gesubsidieerde onderzoekscapaciteit vanuit het Planbureau kan gezien worden als onze provinciale inbreng in de te vormen Zeeuwse data alliantie.

Vervolg KWINK|PROOF

Wij onderschrijven de bovenstaande aanbevelingen uit het eindrapport van KWINK|PROOF en hebben inmiddels hierover verschillende verkennende gesprekken gevoerd met ZB, waar het Planbureau op dit moment (nog) is ondergebracht én met HZ. Deze Zeeuwse kennisinstelling is naar onze mening in beeld als organisatie, waar het huidige Planbureau mogelijk bij kan aansluiten. Wij denken dat het aldaar gevestigde Kenniscentrum Kusttoerisme en het lectoraat Data Science binnen HZ door de komst van het Planbureau elkaar op inhoud en massa kunnen versterken. Dit biedt een goede basis om vandaaruit de implementatie van de Zeeuwse data alliantie op te pakken en te borgen. Dit is dan ook de reden, dat wij HZ gevraagd hebben voor ons (organisatorisch en financieel) inzichtelijk te maken of en hoe HZ de vorming van de bedoelde netwerksamenwerking in de Zeeuwse data alliantie op zich kan nemen. Dit is een proces dat met het CBS en organisaties als onder meer Provincie, Zeeuwse gemeenten, Waterschap, Zeeuws Archief, UCR, UWV, RUD en GGD kan worden opgepakt ('minimumcoalitie' tevens als 'coalition of the willing'). Wij merken hier nadrukkelijk op, dat wij geen nieuw te vormen organisatie, instituut of gemeenschappelijke regeling voor ogen hebben. Een Zeeuwse data alliantie zou ook moeten passen bij de schaal van Zeeland en daarnaast kunnen inspelen op

andere landelijke ontwikkelingen op het gebied van kennis ontwikkelen en delen, als bijvoorbeeld het Veluweberaad.

Het Veluweberaad is een landelijk bestuurlijk gremium met overheden (gemeenten, provincies, waterschappen en ministeries), Omgevingsdiensten en GGD's, en Kennisinstellingen (KNMI, PBL, Rijkswaterstaat, Deltares en RIVM). Het Veluweberaad heeft als doel het gezamenlijk ontwikkelen, benutten en verankeren van kennis in de fysieke leefomgeving met als ingang maatschappelijke opgaven in deze leefomgeving. Veel kennis van nationale kennisinstellingen komt onvoldoende terecht bij regionale overheden. Regionale kennis bereikt niet altijd de nationale kennisinstellingen. In 2020 gaat het Veluweberaad daarom werken aan een dynamische opgave-gerichte kennisinfrastructuur. Die moet voorzien in de kennis- en leerbehoeften van alle overheden. Daarvoor gaat het Veluweberaad regionale schakelpunten inrichten met kennismakelaars. Die kennismakelaars moeten ervoor zorgen dat kennis wordt ontwikkeld en voor iedereen vindbaar, toegankelijk en beschikbaar is. Er wordt naar de provincies gekeken om dit te organiseren. Besluitvorming moet nog plaats vinden in de betreffende Bestuurlijke Adviescommissie van het IPO.

Gedurende de verkennende gesprekken die met ZB en HZ zijn gevoerd, hebben wij geconcludeerd, dat het onze voorkeur heeft op korte termijn over te gaan tot een duurzame integratie van het huidige Planbureau in een andere Zeeuwse kennisorganisatie (optie 3) en vooralsnog niet voor een 'omkeerbare' oplossing als detachering te kiezen (optie 4). Een duurzame integratie op korte termijn geeft alle betrokkenen duidelijkheid en maakt - naar wij hopen - ook een einde aan de discussie rond het Planbureau.

Optie 3 is daarentegen wel de 'complexere' van de opties 3 en 4. Het betekent een definitieve ontvlechting van het Planbureau uit ZB en de beëindiging van een deel van de subsidie aan deze organisatie. Daarbij moeten met HZ (nieuwe) juridische en financiële kaders worden onderzocht, waarbinnen de bekostiging vanuit de Provincie kan plaatsvinden. Verder hebben we naast structurele kosten voor de onderzoeksfunctie te maken met 'éénmalige transitiekosten', die bij de twee organisaties ontstaan als gevolg van de (her)positionering van het Planbureau. De omvang hiervan is op dit moment nog niet bekend.

Met onze brief van 3 maart jl. heeft u het eindrapport van KWINK|PROOF ontvangen en hebben wij aangegeven dat u voor de zomer een Statenvoorstel tegemoet kon zien als 'go/no-go-moment' voor de implementatie van de aanbevelingen van KWINK|PROOF.

Tijdens de commissie Bestuur van 15 juni jl. heeft de portefeuillehouder naar aanleiding van de betreffende brief u verder geïnformeerd en gemeld dat de in de brief genoemde datum van 10 juli a.s., waarop de behandeling van het Statenvoorstel zou plaatsvinden, niet wordt gehaald. Dit mede als gevolg van de coronacrisis, waardoor ZB en HZ de afgelopen tijd hun prioriteit(en) bij zaken rond deze crisis hebben moeten leggen. De brief van 3 maart jl. is teruggevraagd en ter bespreking geagendeerd voor de commissie Bestuur van 26 juni jl.

Op dit moment vragen wij u op basis van de uitkomsten van KWINK|PROOF een richtinggevend besluit te laten nemen over de vorming van een Zeeuwse data alliantie én de (her)positionering van het huidige Planbureau (uitvoering optie 3). Op 18 december 2020 december hopen wij dan u een juridisch en financieel onderbouwd Statenvoorstel voor te kunnen leggen.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerpbesluit.

Gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris.

Ontwerp-besluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 30 juni 2020, nr. 20020429;

besluiten:

1. In te stemmen met de vorming van een 'Zeeuwse data alliantie', conform de aanbevelingen uit het eindrapport van KWINK|PROOF en HZ te vragen hier het voortouw in te nemen;
2. In te stemmen met een herpositionering van de planbureaufunctie door deze bij voorkeur duurzaam onder te laten brengen bij een andere Zeeuwse kennisinstelling (uitvoering optie 3 uit het eindrapport KWINK|PROOF);
3. Kennis te nemen van het feit dat indien uw Staten dit voorstel vaststellen er een traject wordt ingezet tot het afbouwen/beëindigen van de subsidie voor de uitvoering van de planbureaufunctie bij ZB.